

piątek, 22.12.2023

Wola Kęczewska - wieś włościańska

Położenie

Można do niej dojechać autem albo od strony Kęczewa, albo od strony trasy Lipowiec - Mława. Dla wytrwałych rowerzystów oraz spacerowiczów są jeszcze polne dróżki. Z obu stron na kierowców czekają ciekawe i malownicze tereny.

Jadąc od strony Kęczewa po prawej stronie można zobaczyć całą dolinę - prawdopodobnie dawnego jeziora polodowcowego - z widokiem na Lipowiec oraz łąki okalające rzeczkę Krupionkę, która przepływa pośród łąk aż do Turzy Małej. Po lewej natomiast widzimy lasy. Według opisów ze strony p. Narewskich, lasy te zdominowane są przez sosnę zwyczajną i brzozę brodawkowatą z nielicznymi przedstawicielami dębów. W podszyciu leśnym występuje jałowiec, zaś w runie leśnym spotykamy borówkę, wrzos, mchy i paprocie. W tych lasach możemy spotkać sarny, dziki, zające, dzięcioły, jastrzębie, sowy, myszołowy, jaszczurki i czasami wędrujące wilki. Bezkręgowce reprezentowane są przez kleszcze, pająki krzyżaki, biedronki, komary i motyle (rusałki i oczenice). Dla grzybiarzy też coś się znajdzie. Są borowiki, podgrzybki, maślaki, rydze, kurki ale także niestety i muchomory, które dla własnego dobra, lepiej pozostawić w spokoju.

Wyruszając zaś od strony drogi wojewódzkiej prowadzącej do Mławy mijamy pagórki i łąki wijące się kotlinką wspomnianej rzeczki Krupionki, na których letnią porą możemy zobaczyć bociany, zaś wiosną i jesienią żurawie, które ze względu na dość podmokły teren czują się tu dobrze.

Dawne czasy

Pierwsze ślady bytności człowieka na tym terenie sięgają kultury łużycko - pomorskiej, czyli czasów epoki wczesnego żelaza. Jest to okres między VII a VI wiekiem przed narodzeniem Chrystusa. Badania archeologiczne wykazały istnienie tu osady z tamtego okresu, a w okolicy znaleziono wiele pozostałości ceramiki z tamtych czasów. Prawdopodobnie tereny nie tylko Woli, ale i tych terenów, zamieszkiwały różne inne ludy, o czym świadczą ślady archeologiczne z okolicznych miejsc.

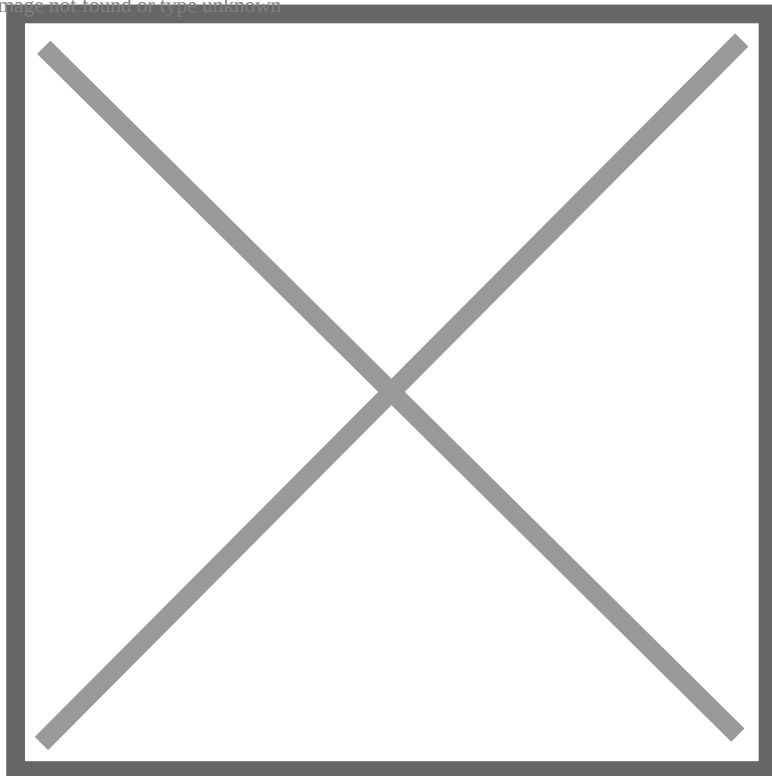
Nie jest to dziwne, ponieważ tereny Ziemi Zawkrzeńskiej były świadkiem wędrówek różnych grup społecznych i kulturowych.

Z czasów nam bliższych wiadomo, że przez te rejony wędrowali kupcy, zwłaszcza z czasów rzymskich, w poszukiwaniu bursztynu. Ponadto, już w czasach Piastów, zwłaszcza mazowieckich, tereny te były polem wypraw i walk między mieszkańcami Mazowsza i mieszkańcami Prus. Do tego warto dodać wojny z Litwinami a potem z Krzyżakami. Dokumenty i Polskie i Krzyżackie wielokrotnie wspominają o przygranicznych walkach i wyprawach łupieżczych.

Początki

Gdy zaczynamy badać przeszłość wsi, okazuje się, że nie jest ona aż tak daleka, oczywiście w porównaniu z sąsiednimi Kęczewem czy Krępą. Nie ma bowiem o niej wzmianek w żadnych archiwach przed XVII wiekiem. Pozwala nam to zawęzić czas powstania do tego okresu - koniec XVII bądź początek XVIII w.

Image not found or type unknown

Prawdopodobnie początków wsi należy szukać w okresie końca rodziny Kęczewskich w tych okolicach. Spis podatkowy z 1674 roku, mówiący m.in. o Kęczewie, wskazuje - tak się wydaje - na istnienie dwóch majątków dworskich, posiadanych przez rodziny Kęczewskich Piotra i Franciszka. Ale czy tak było, trudno powiedzieć.

Z drugiej strony warto zastanowić się nad przyczyną powstania Woli Kęczewskiej. Nazwa wskazuje na świadome działanie, mające konkretny cel. Prawdopodobnie, jak to bywało w zwyczaju innych miejsc czy wsi noszących pierwszy człon Wola w nazwie, wynikało to kilku powodów:

- rozwój wsi i wzrost ilości mieszkańców, a więc chodziło o rozładowanie starej wsi i przesiedlenie pewnej grupy ludzi na nowy teren
- planowanie nowych osad, i osadzanie na innym terenie

nowych mieszkańców, tzw. pionierów

- być może wreszcie chodziło o osadzenie wioski dla mieszkańców z konkretnym zawodem lub zajęciem, zwłaszcza związanymi z pracą w lesie bądź wypasaniem zwierząt.

Trudno powiedzieć, który z powyższych lub innych celów miał decydujące znaczenie przy zakładaniu nowej wsi - Woli Kęczewskiej. Faktem jest to, że wieś pojawiła się w konkretnym okresie czasu, miejscu i była celowym zamiarem.

Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich z XIX wieku podaje kilka opisów Woli Kęczewskiej.

Pierwszy, pochodzący z roku 1827 informuje, że wieś, opisywana również jako Wola Kieczewska albo Kenczewska, znajduje się w powiecie mławskim, w gminie Turza (Mała), na terenie parafii w Lipowcu. W roku 1827 wieś stanowiła część majątku Kęczewskiego. Było tam 11 zagród, inaczej mówiąc mieszkało tam 11 rodzin, a wieś liczyła 97 mieszkańców. Słownik dodaje, że o ile w XVI w. istniała już wieś Kenczewo, to nie ma żadnej wzmianki o istnieniu samej Woli.

Kolejna wzmianka pojawia się przy omawianiu Gminy w Turzy Małej, gdzie Wola Kęczewska jest wymieniana jako jedna z wielu wsi należących do wspomnianej Gminy.

Pracowni w Lipowcu Kościelnym informuje, że Wola Kęczewska jest wsią wólczańską, 025 w. nr 8, 016 i 545. Lipowiec Kościelny posiada własne gospodarstwa. Słownik informuje ponadto, że na terenie wsi mieszka już 14 rodzin chłopskich. Do nich należy 526 mórg rolnej ziemi i 150 mórg lasów (jedna morga liczyła mniej więcej 0,56 hektara).

Własność ziemska

Wola Kęczewska w aktach pojawia się jako część majątku Józefa i Franciszki Strzemboszów, którzy osiedlają się na tym terenie pod koniec XVIII wieku, tworząc tzw. klucz kęczewski, a więc majątek składający się z kilku wiosek skupionych w jednej własności. O samych Strzemboszach piszemy przy omawianiu Kęczewa, dlatego w tym miejscu wspominamy ich pokrótce. Wiadomo z akt własności, że Strzemboszowie byli właścicielami Woli do roku 1795. Niestety, póki co, nie wiemy jak długo Strzemboszowie byli właścicielami wioski. Trzeba założyć, że przynajmniej kilka lat zarządzali majątkiem.

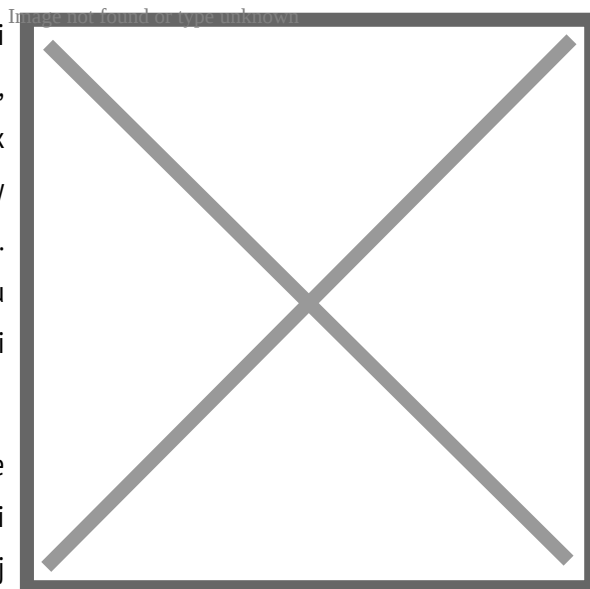
Kolejnymi właścicielami wioski jest rodzina Nieznańskich, pochodząca ze Stupska. W latach 1795 - 1825 wieś należała do majątku Józefa Nieznańskiego i jego żony Anny Nieznańskiej pochodzącej z rodu Zielińskich h. Świnka z Zielonej koło Żuromina. Po śmierci Józefa w 1825 r., wieś była jeszcze do 1830 roku w posiadaniu żony i dzieci zmarłego.

W 1830 roku, majątek wystawiono na licytację. Celem tego posunięcia był wynajem i dzierżawa całości. Majątek Kęczewski w wyniku licytacji wydzierżawia Adam Kosiński, pułkownik Wojsk Polskich i weteran wojen Napoleońskich. Jeszcze przed swoją śmiercią w 1836 roku, Adam Kosiński odkupuje część majątku Kęczewskiego. Pozostałą część, po kilku procesach sądowych i porządkowaniu dokumentów spadkowych odkupuje Józef Kosiński, syn i spadkobierca Adama Kosińskiego. W ten sposób Wola Kęczewska na kilka lat staje się własnością Rodziny Kosińskich. O tym wszystkim dowiadujemy się z pamiętników Rodziny Kosińskich, sporządzonych przez kolejnego z rodu Kosińskich - Włodzimierza. Ze wspomnianych pamiętników dowiadujemy się, że Józef i jego żona Maria z Kiwerskich Kosińska obejmują majątek w roku 1855, a już dwa lata później, w roku 1857, po rozwiązaniu wszelkich problemów majątkowych i prawnych, Józef przekazał dwie wsie: Lipowiec Podborny i Wolę Kęczewską na własność dla włościan, za przyrzeczoną pomoc w pracach polowych przy dworze Kęczewskim. Od tego momentu Wola Kęczewska istnieje jako wieś włościańska, niezależna od majątku Kęczewskiego.

Lokalne nazwy

W roku 1972 Komisja Ustalania Nazw Miejscowości wydała broszurkę o ciekawym tytule: „Urzędowe Nazwy miejscowości i obiektów fizjograficznych”. W tej pozycji znajdujemy kilka określeń miejsc wokół Woli Kęczewskiej:

- Glinki - pola

- Kośnika łąka
- Lisiny - pola
- Przylasek - łąki

Wydarzenia historyczne

Poza wspomnianymi wyżej wydarzeniami związanymi z historią pogranicza Księstwa Mazowieckiego i Prus, a następnie państwa Krzyżackiego, tereny Woli Kęczewskiej dotyczyły też inne wydarzenia z historii Polski:

- rozbiory i związana z tym utrata Niepodległości. W pierwszych latach porozbiorowych Zawkrze trafiło pod władzę Cesarstwa Niemieckiego. Wiązało się to z działalnością rabunkową Niemiec. W opisach z tamtych czasów, ale i przekazów historycznych, jawi się obraz niszczenia nie tylko polskości, ale gospodarstw, wycinanie lasów i wywożenie do Niemiec każdej wartościowej rzeczy
- wojny napoleońskie. Teren ten był wielokrotnie świadkiem walk wprawdzie francusko – niemieckich, a potem przemarszu wojsk Napoleońskich w kierunku na Rosję, a następnie odwrotu. Prowadzone walki, konfiskata żywności, a także niejednokrotnie i rabunki zubożyły te tereny dość mocno
- zabór rosyjski. W wyniku Pokoju Wiedeńskiego, Zawkrze dostało się, jako część Księstwa Warszawskiego w ręce Rosjan. Pobliska granica z Prusami, istnienie komory celnej w Józefowie, oraz restrykcje carskie zwłaszcza po Powstaniach Narodowych nie ominęły także i Woli Kęczewskiej. W 1864 roku w tych okolicach rozegrała się bitwa między Powstańcami a wprawdzie z wojskiem pruskim, a następnie z Kozakami. O tych wydarzeniach piszemy w części „Okruchy Historii Polskiej”
- Pierwsza wojna Światowa i Wojna Polsko Bolszewicka. Wiążemy te dwa wydarzenia ze sobą, ze względu na ich bliskość czasową. Obie te wojny nie ominęły tych terenów. Zwłaszcza najazd Bolszewików dał się mocno we znaki tutejszej ludności.
- Wrzesień 1939 i okupacja Hitlerowska. Tereny wokół Woli Kęczewskiej były świadkiem walk wrześniowych, zwłaszcza słynnej Bitwy Mławskiej. Na tym terenie toczyły się walki w dniach od 1 do 4 września. Na szczęście, o ile tak można powiedzieć, czas okupacji nie odznaczył się zbyt wielkimi zniszczeniami. Oczywiście na porządku dziennym był terror i prześladowanie oraz kontrybucja żywności.

Ps. Zapraszamy do obejrzenia zdjęć w poniższej Galerii. Zdjęcia posiadają opisy. Aby je obejrzeć, należy uruchomić zdjęcie w trybie pełnoekranowym, a następnie nacisnąć przycisk składający się z 9 kafelków (thumbnails).

-

Strona oraz materiały zawarte w niej są objęte prawami autorskimi. Wykorzystywanie, kopiowanie i publikowanie części lub całości treści i informacji zawartych na stronie Parafii wymaga zgody Administratora Serwisu Parafii św. Mikołaja w Lipowcu Kościelnym (adres e-mail w nagłówku strony).

